Voltahuset

Äldsta bevarade industribyggnaden i Ulvsunda

1915-1926

Välkommen till Johannesfredsvägen 5-7, den första delen av det tidigare benämnda Voltakomplexet. Idag Johannesfredsvägen 5-7 (Magneten 20) och 9-11 (Magneten 19). Tomten köptes in 1915 från Stockholms stad av dåvarande AB Volta. Och efter bygglov 1916 stod byggnaden klar 1917. Detta mitt under tiden för Första världskriget 1914-1918. Arkitekt var civ. ing. H. Bönisch, som levde i Stockholm fram till slutet av 30-talet och därefter sannolikt återvänt till Tyskland.

Byggnation av Johannesfredsvägen 9-11 påbörjades 1918 efter att ny tomt om 12 300 kvm och den tidigare om 10 400 kvm köpts in under 1917 samt ytterligare 20 800 kvm som villkorades till 1921. Nödbostäder inrättades 1923 i 4 000 kvm av totala 16 000 kvm och avvecklades under 1926.

Johannesfredsvägen 5-7 från att vykort från 1916.

Industriområdet vid Ulfsunda. Stadsfullmäktige godkände avtal om försäljning och utarrendering af tomtmark inom industriområdet i Ulfsunda till elektriska aktiebolaget Volta.

1915 köptes tomten av AB Volta.

Ett flertal ansökningar bifallna i går.

Dock ovisst huru många som omedelbart igångsättas.

Ehuru stagnationen på byggnadsmarknaden varit så godt som fullständig under senaste tiden, har byggnadsnämnden dock haft fullt upp att göra. Ty ansökningar om byggnadslof ha ej saknats. Att en stor del, för att icke säga flertalet, af dessa utgöra planer, hvilka äro afsedda att förverkligas under lyckligare tider än de nuvarande, synes vara påtagligt.

Vid byggnadsnämndens sammanträde på onsdagen förelägo emellertid en del projekt, som torde komma att förverkligas inom den närmaste tiden. Det gäller först och främst ett par industriföretag, nämligen ett betydande komplex för firman Willi. Becker ute vid Liljeholmen, samt på stadens industriområde i Bromma en ny fabriksbyggnad för aktiebolaget Volta. För båda dessa företag lämnades byggnadslof.

1916 var bygglovet klart.

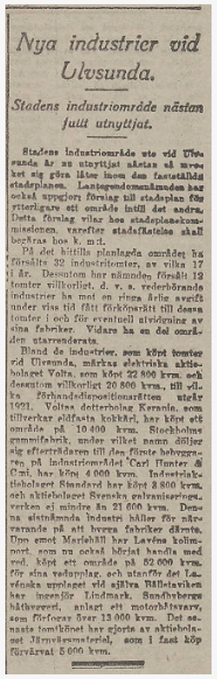

Nya industrier vid Ulvsunda.

Stadens industriområde nästan fullt utnyttjat.

Stadens industriområde ute vid Ulvsunda är nu utnyttjat nästan så mycket att göra det inom den fastställda stadsplanen. Lantegendomsnämnden har också uppgjort förslag till stadsplan för ytterligare ett område intill det andra. Detta förslag vilar hos stadsplanekommissionen, varefter stadsfullmäktige skall begäras hos k. m:t.

På det hittills planlagda området ha försålts 32 industritomter, av vilka 17 i år. Dessutom har nämnden försålt 12 tomter villkorligt, d. v. s. vederbörande industrier ha med en viss årlig avgift under viss tid fått förköpsrätt till dessa tomter i och för eventuell utvidgning av sina fabriker. Vidare ha en del områden utarrenderats.

Bland de industrier, som köpt tomter vid Ulvsunda, märkas elektriska aktiebolaget Volta, som köpt 22 800 kvm. och dessutom villkorligt 20 800 kvm., till vilka förhandsdispositionsrätten utgår 1921. Voltas dotterbolag Keramin, som tillverkar eldfasta kokkärl, har köpt ett område på 10 400 kvm. Stockholms gummifabrik, under vilket namn döljer sig efterträdaren till den förste behållaren på industriområdet Carl Hunter & Co:i, har köpt 4 000 kvm. Industriaktiebolaget Standard har köpt 2 800 kvm. och aktiebolaget Svenska galvaniseringsverken ej mindre än 21 600 kvm. Denna sistnämnda industri håller för närvarande på att hvarva fabriker däruta. Uppe emot Mariehäll har Lavéns kolimport, som nu också börjat handla med ved, köpt ett område på 52 000 kvm. för sina vedupplag, och utanför det Lavénska upplaget vid själfva Bällstaviken har invanför Lindmark, Sandbybergs hårfaverkeri, anlagt ett motorbåtsvarv, som förfogar över 13 000 kvm. Det senaste tomtköpet har gjorts av aktiebolaget Järnvägsmaterial, som i fast köp förvärvat 5 000 kvm.

Ytterligare tomtmark köps in som villkoras till 1921.

Inkvartering även i Voltas fabriker. Fastighetsnämnden har i dagarna träffat avtal med Nya elektriska a.-b. Volta om att hyra en mindre del av dess fabriker, som ännu ej tagits i anspråk för fabriksdriften, för att där inreda provisoriska bostäder. Voltas fabriker, belägna vid Ulvsunda, innehålla 16 000 kvm. golvyta, vilket bolaget i dessa trycka tider ej ovetvis icke kunna fullt utnyttja. Bolaget har därför ansett sig kunna uthyra till fastighetsnämnden c:a 4 000 kvm. omfattande 2:dra och 3:dje våningarna i den senast uppförda fabriksbyggnaden. Dessa tvenne våningar hava ännu icke tagits i bruk för fabriksdrift, varför de äro fullständigt felfria och på grund härav mer lämpade för bostäder än fabrikslokaler i allmänhet. Arbetet med inredningen har redan påbörjats.

Nödbostäder inrättas i lokalerna.

Alfort & Cronholms färgfabrik med det nyuppförda Voltahuset i bakgrunden.

Nödbostäderna i Voltakomplexet ha nu utrymts, sedan där inneboende familjer fått platser i stadens äldre hus. Även inom övriga nödbostäder pågår avvecklingsarbetet.

Nödbostäderna avvecklas 1926.

1927 och framåt

Efter att Elektrolux köpte in Volta 1934 och lade ner verksamheten, såldes fastigheten till AB Nomy, som flyttat in redan 1931. Flyttade därmed in fullt ut 1934 och namnändrades senare till Ulvsunda Verkstäder, UVA. Lokalerna blev väl stora, så i vår halva nr 5-7 flyttade nystartade AB Förenade Tvätt in 1936. Verksamma här till 1972 med en personal om drygt 300 personer i det centrala tvätteriet och ett 20-tal tvättomater runt Storstockholm. Med sina väl kända gröna skåpbilar med ”såpbubblor” i form av vita prickar och ringar.

AB Asser en metallfabrik för specialdetaljer till motor- och flygplansindustrin var verksamma här 1934-45, då man flyttade till Ranhammarsvägen 25. 1936-37 byggdes en panncentral och en numera riven skorsten. En våldsam brand i grannfastigheten ödelade även Voltakomplexets alla tak 1939. 1975 köptes fastigheten in av AB Lagerstedt & Krantz och två år tidigare hade Spånga Allmontage AB, SAMAB flyttat in på bottenplanet, som från 2018 utgör våra lokaler.

I den andra delen av Voltakomplexet fanns Nomy/UVA kvar till 1943 för att därefter bygga eget på Johannesfredsvägen 15-17. Standard Radiofabrik, senare Standard Radio & Telefon (1956), huserade här från starten 1938 med upp till 800 personer. Efter successiva utflyttningar från 1961 till början av 70-talet, då man helt lämnade huset. Efter att ha stått tomt fram till 1978 har denna del ombildats till industrihotell.

Förenade Tvätt flyttade in i Voltahuset 1936. Verksamheten annonserade mycket flitigt.

Tillverkning av Nomylagret i stor skala.

Experiment- och provarbetet nu slutfört. Kapitalet ökas från 1,2 till 4 mill. kronor.

A.-b. Nomy, som bildades hösten 1928 för att exploatera av överingenjör Gunnar Wallberg gjorda uppfinningar, som avse axellager och andra lager, har vid bolagsstämma beslutat en ökning av det nuvarande aktiekapitalet på 1,2 mill. till 4 mill. kr. De gamla aktieägarna äga företrädesrätt att teckna de nya aktierna. Efter en period av nära sex års experimentarbete i förening med praktiska prov har man nu kommit så långt, förklarar ingenjör Wallberg, att bolaget anser sig kunna övergå till fabrikation i stor skala och att lansera det nya fabrikatet även på utlandsmarknaden, för vilket ändamål en egen utländsk försäljningsorganisation kommer att upprättas. Det nya lagret, som erhållit namnet Nomy, är ett radiallager av blocktyp och så utfört att det lämnar maximum bärförmåga vid minimum friktion, oberoende av kraftriktningen i lagret och axelns rotationsriktning. Det kan även under lika gynnsamma betingelser utföras som axiallager och dessa såväl som radiallagren ha utformats så, att de kunna utföra completta enheter med ytterdimensioner lika dem, som internationellt fastställts som standard för kul- och rullager. Ursprungligen hade man tänkt inriktas tillverkningen på ett lager för tung, hård belastning, men man har under experimentsarbetets gång fått fram en serie andra typer, lämpade för de olika belastningsförhållandena inom industrien.

På sin tid började provtillverkningen i mindre lokaler i Stockholm, för att 1931 överflyttas till lokaler i Ulvsunda. För den nu planerade expansionen har nyligen förvärvats den fabriksfastighet i Ulvsunda, som tidigare disponerats av Elektriska a.-b. Volta. Inredningen av denna fabriksbyggnad pågår nu och på basis av de erfarenheter man vunnit under experimentstadiet komma maskinbeställningar att göras för c:a 1,5 mill. kr. Hufvudparten av maskinerna måste importeras från U. S. A., England och Tyskland. Inom åtta à nio månader torde inredningsarbetena vara slutförda och bolaget stå rustat att upptaga tillverkningen i nu planlagd ökad omfattning. Uppfinningen har hittills huvudsakligast finansierats av direktör Axel Wenner-Gren.

Efter att Electrolux köpt Volta såldes fastigheten till AB Nomy.

Ny modern tvättjänst i Stockholm.

Hattmakarmästaren renoverar en hatt med tillhjälp av bl. a. denna apparat

I dag torsdag öppnar a.-b. Förenade tvättindustrier en ny lokal vid Drottninggatan 16. Den är inredd som en butik med innanför liggande uppsamlingscentral där firmans karakteristiska gröna bussar med vita fläckar kunna avlämna sin last för vidare befordran till fabriken. Lokalen är f. ö. även utrustad med hytter för de herarr, som föredraga att vänta medan ”kostymen blir som ny”. Vid en rundvandring i Förenade Tvätts fabrik i Ulvsunda får man en god uppfattning om vad modern tvättjänst vill säga. Snart sagt allt tänkbart kan maskinerna tackas om och sinnrika maskiner körjas för att resultatet blir gott. Personalen är indelad i två grupper, de ”gröna” och de ”vita”, vilka inte få beträda varandras arbetsplatser, alla besökande måste ha vita rockar på sig och det märks tydligt att firmans slagord ”Hygientvätt” strikt efterföljes. Bland andra finesser är fabriken även utrustad med modern apparatur för kemisk tvätt och vid pressningen användas specialmaskiner som gör varje skrukkid sak sitt rätta utseende, den avdelning, som renoverar hattar, betar en gammal hattmakarmästare med gamla traditioner inom yrket, han hälsade styvt på sin titel och har sin fru och dotter som medhjälperskor för att inte yrkeshemligheterna skola gå utanför familjen.

Förenade Tvätt huserade i Voltahuset 1936-1972.

Fyra Ulvsundaindustrier hemsökta av svår brand.

Stadens alla brandkårer tillkallades — eld och vatten vållade svår förödelse.

En våldsam brand i grannfastigheten ödelade även Voltahusets alla tak 1939.

Nytt stort arbetarebostadsbolag.

Skall startas för att bygga vid Ulvsunda.

Industriföretagen därute äro bolagets stiftare.

Med Volta som drivande part bildas ett bostadsbolag.

Grannarna i Johannesfred

Med Volta som drivande part bildades ett bostadsbolag, som med bidrag från staten byggde sju stora bostadshus med mindre lägenheter i Björkbackaområdet under perioden 1919-20. Därtill lät Stockholms Kooperativa Bostadsförening uppföra ett mindre antal byggnader under samma period. Många av dagens gatunamn och kvarter fastställdes under 1919.

Bostadsbehovet i Stockholm.

Drätselnämnden begär 1 230 000 kronor.

Ur det av riksdagen beviljade anslaget till smålägenheter.

Bostadsbolagetg bildades med hjälp av bidrag från staten.

Ett industribostadsbygge för miljoner vid Ulvsunda.

A.-b. Ulvsunda industribostäder bygger sju stora bostadshus i modern stil och med ändamålsenligaste inredning.

1919-20 byggdes sju stora bostadshus i Björkbackaområdet.

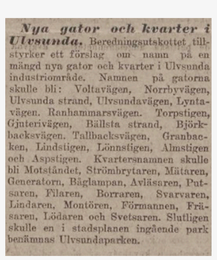

Nya gator och kvarter i Ulvsunda. Beredningsutskottet tillstyrker ett förslag om namn på en mängd nyn gator och kvarter i Ulvsunda industriområde. Namnen på gatorna skulle bli: Voltavägen, Norrbyvägen, Ulvsunda stränd, Ulvsundavägen, Lyntavägen, Ranhammarsvägen, Torpstigen, Gjuterivägen, Bällsta strand, Björkbackavägen, Tallbackvägen, Granbacken, Ländstigen, Lönnstigen, Almstigen och Aspstigen. Kvartersnamnen skulle bli Motståndet, Strömbrytaren, Mätaren, Generatorn, Bäglampan, Avläsaren, Putsaren, Filaren, Borraren, Svarvaren, Lindaren, Montören, Förmannen, Frisaren, Lödaren och Svetsaren. Slutligen skulle en i stadsplanen ingående park benämnas Ulvsundaparken.

Många av dagens gatunamn och kvarter fastställdes under 1919.

Bakgrund Stockholms stad

Staden planerade för ett storstilat industriprojekt inom Ulvsunda med en ny stadsplan 1914. En ny pontonbro till Traneberg med en spårvagnslinje invigdes 1914 och järnväg från Sundbyberg till kajplatser vid Ulvsundasjön öppnades 1915. Första världskriget 1914-1918 kom dock emellan, därefter depressionen i början av 20-talet. Först efter krisen i början på 30-talet kom utbyggnaden åter igång fullt ut, då Bromma flygplats invigdes 1936 och nya Tranebergsbron dessförinnan 1934.

Bromma med omnejd år 1919.